

Varakļāni – Madonas vai Rēzeknes novadā?

BAIBA MIGLONE

Šajā otrdienā Saeima trešajā, galīgajā, lasījumā sāka apspriest likumprojektu par administratīvi teritoriālo reformu (ATR). Šobrīd grūti prognozēt, kad tas noslēgsies, jo ap reformu joprojām tiek lauzti šķēpi. Nupat Satversmes tiesa par neatbilstošu Satversmei atzinusi vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra Jura Pūces rīkojumu par Ikšķiles novada iedzīvotāju aptaujas par administratīvi teritoriālo reformu nolikuma apturēšanu. Pēc šī lēmuma Latvijas Pašvaldību savienība izteikusi vēlmi, lai tiktu pārvērtēta pašlaik Saeimā skatītās administratīvi teritoriālās reformas kvalitāte. ATR likumprojekta trešo lasījumu ar nepacietību gaida arī Varakļānu novada iedzīvotāji, jo bija brīdis, kad likumprojekta apspriešanas laikā Sacimas otrajā lasījumā izveidojās pat duāla situācija — tika balsots par novada iekļaušanu gan Madonas, gan Rēzeknes novadā.

Situācija ap Varakļānu novadu ik pa laikam bija diezgan saasināta. Vairums vietējo Varakļānu novada iedzīvotāju iestājās par novada pievienošanu Madonas novadam, turpretī vairāki sabiedrībā pazīstami cilvēki, kuru saknes nāk no Latgales, bija par to, ka Varakļānu novadam jāpievienojas Rēzeknes novadam, tādējādi iekļaujoties Latgales kultūrvēsturiskajā novadā. Iesācīti līdzšinējos likoļos lūdzu Varakļānu novada domes priekšsēdētāju MĀRI JUSTU.

— Jā, situācija vēl līdz galam nav atrisinājusies. Izskatot likumprojektu „Administratīvo teritoriju un apdzīvotību vietu likums”, Saeimā 2. lasījumā parādījās priekšlikumi par Varakļānu novada iekļaušanu Rēzeknes novada sastāvā. Tad arī varakļānieši vairāk sāka satraukties, ka kāds kaut ko lēmis citādi nekā viņi. Varakļānos notika biedrības „Varakļonīts” parakstu vākšanas akcija, kur 987 paraksti tika savākti par pievienošanu Madonas novadam. Otrajā lasījumā, skatot likumprojektu, Saeimas Administratīvi teritoriālās reformas komisija deleģēja Varakļānu novada domi veikt iedzīvotāju aptauju un noskaidrot viņu viedokli. Aptauju veicām ļoti nopietni — piedalīties tajā varēja tikai mūsu novadā deklarētie iedzīvotāji, kuri aptaujas brīdī bija sasnieguši 18 gadu vecumu. Pavisam aptaujā piedalījās 1108 balsstiesīgie iedzīvotāji jeb 41,14 procenti no visiem deklarēta-

— Uz Madonu kādam no pašvaldības iznāk braukt vismaz reizi nedēļā, — atzīst Varakļānu novada domes priekšsēdētājs Māris Jūsts.

Viss jau būs atkarīgs no tā, kā mēs paši strādāsim, kā rīkosimies, cik aktīvi būsim.

jiem iedzīvotājiem, un 84,28 procenti jeb 933 iedzīvotāji iestājās par Varakļānu novada pievienošanu Madonas novadam. Aptauji iedzīvotājiem bija jāizvēlas starp divām atbildēm — vai pievienoties Madonas vai Rēzeknes novadam. Un, kā jau teicu, 84,28 procenti izteicās par pievienošanu Madonas novadam.

— Jūsprāt, kāpēc vispār šādas diskusijas radās, pirms iepriekšējās reformas Varakļānu novads taču bija Madonas rajonā?

— Apspriešanas laikā sabiedrībā parādījās viedoklis, ka Varakļāniem vajadzētu būt Latgales kultūrvēsturiskajā novadā, bet jāsaprot, ka Administratīvi teritoriālais likums un šis administratīvais vai saimnieciskais dalījums nav saistīts ar kultūrvēsturisko dalījumu. Šis jautājums jārisina atsevišķi, un to šobrīd arī Valsts prezidents Egils

Levītis ir ieteicis savos priekšlikumos — nejaukt šīs divas lietas. Arī Saeimas Administratīvi teritoriālās reformas komisija atbalstījusi šos Valsts prezidenta virzītos ieteikumus par to, ka jāizstrādā jauns likumprojekts attiecībā uz kultūrvēsturiskajām teritorijām. Jāteic vienlaikus, ka Varakļānu novads nevienos kultūrvēsturiskajām dalījumiem, un arī šobrīd to tā nevar izraut no konteksta.

— Tomēr Saeimā, neraugoties uz veikto aptauju un Varakļānu novada domes lēmumu, izveidojās situācija, kad 2. lasījumā negaidīti tika nobalsots pretēji 1. lasījumam — proti, par Varakļānu novada iekļaušanu Rēzeknes novadā.

— Grūti pateikt, kā šī situācija izveidojās un kādas aiz tās bija politiskās spēles, kam tas ir izdevīgi. Jāteic arī tas, ka 2. lasījums notika pēc tam, kad

valstī bija noteikta ārkārtēja situācija. Un deputāti it kā bija vienojušies, ka 2. lasījumā neuzstās uz priekšlikumiem, bet virzīs likumprojektu uz 3. lasījumu, kur debates turpināsies, bet mūsu jautājumā pēkšņi daļēji tādā kā apjukumā tika nobalsots priekšlikums par Varakļānu novada iekļaušanu Rēzeknes novadā.

— Cerams, ka Saeimā likumprojekta par „Administratīvo teritoriju un apdzīvotību vietu likumu” 3. lasījumā vairāk nekādas jūkas negadīsies un novada iedzīvotāji lielākās daļas viedoklis tiks ņemts vērā.

— Jebkurā gadījumā novada dome arī pēc likumdošanas ir tiesīga pārsvētīt savus iedzīvotājus, un deputāti vienbalsīgi ir pieņēmuši lēmumu par Varakļānu novada iekļaušanu Madonas novadā. Arī iedzīvotāju aptaujas rezultāti ir par labu Madonas novadam. Nu zeminu, ja to visu var neņemt vērā...

— Kā isti radās šis priekšlikums par pievienošanu Rēzeknes novadam?

— Sākotnēji jau neviens par pievienošanu Rēzeknes novadam nerunāja. Bija domas par Varakļānu

novada saglabāšanu, par novada paplašināšanu, pievienojot tam apkārto esošos Sīlukalna, Dekšāres, Atašienes, Barkavas pagastus un iekļaušanos Latgales plānošanas reģionā. Bet tad pēkšņi Saeimā likumprojekta 2. lasījumā parādījās priekšlikums par Varakļānu novada pievienošanu Rēzeknes novadam.

— Vairums iedzīvotāju iestājās par pievienošanu Madonas novadam, jo jau kopš pagājušā gadsimta Varakļāniem ir cieša sadarbība ar Madonu. Varakļāni teritoriāli ietilpa bijušajā Madonas rajonā.

— Jā, tas ir fakts, jo no 1963. gada Varakļāni bija torēzējā Madonas rajona teritorijā, un mūsu sadarbība vienmēr ir bijusi cieša. Arī šobrīd iedzīvotājiem, kam īpašumi ietilpst Varakļānu novadā, visa saimnieciskā darbība ir cieši saistīta ar Madonu. Mēs sadarbojamies dažādu jautājumu risināšanā — izglītības, sporta, kultūras jomā. Mūsu iedzīvotāji piedalās Madonas biznesa inkubatora projektos.

— Jūs arī sekmīgi iesaistāties Madonas novada fonda izsludinātajos projektos.

— Jā, protams. Mēs iesaistāties Madonas novada fonda administrētajos projektos. Varakļānu novadā ar Madonas novada fonda atbalstu ir veiksmīgi realizēti daudzi projekti zemeiķi saimniecībā, uzņēmējiem, biedrībām, tāpat pašvaldībai. Ar LAD un Madonas novada fonda atbalstu Varakļānos ir ierīkota kafeterna, tāpat nomainīts Varakļānu pils jūms. Ir izdevies izveidot slidotavu, bērnu rotaļu laukumu, āra treniņu laukumu, realizēti citi pašvaldības un biedrību projekti. Nevar pat iedomāties, ka varētu būt citādāk.

— Kāds ir jūsu kopējais skatījums uz Varakļānu attīstību reformas kontekstā?

— Viss jau būs atkarīgs no tā, kā mēs paši strādāsim, kā rīkosimies, cik aktīvi būsim. Katrā ziņā tik lielas rīcības brīvības, kā ir tagad, nebūs. Un arī tik tuvu saviem iedzīvotājiem, kā deputāti bijuši šo desmit gadu laikā, nebūsim. Šo reformu noteikti vairāk atbalsta ministrijas, ierēdņi, kuriem šķiet, ka palielinot novadu teritorijas un samazinot to skaitu, būs vieglāk pārvaldīt no Rīgas. Iespējams, vieglāk ietekmēt politiski, bet iedzīvotājiem uz vietas un lauku teritorijām jebkurā gadījumā tas par labu nenāks — jo tālāk šī lemsana ir no konkrētās vietas, jo iedzīnāšanās ir mazāka. Tā ka, manuprāt, lauku reģionus reforma noteikti neietekmēs pozitīvi. ■

— Sākotnēji jau neviens par pievienošanu Rēzeknes novadam nerunāja. Bija domas par Varakļānu

novada dome veiku iedzīvotāju aptauju. Aptauja tika noorganizēta ļoti augstā kvalitātē. Pozitīvi, ka procentuāli piedalījās rekordliels skaits, ja ņemam attiecībā pret iedzīvotāju skaitu. 84% aptaujāto savu nākotni vēlējas redzēt kopā ar Madonas novadu. Manis pārsvētīta partija „Attīstībai/Par!” to atbalstīja 2. un noteikti atbalstīs arī 3. lasījumā. Tādējādi tiek respektētas iedzīvotāju vairākuma vēlmes. Kā arī — ekonomiskās saites, līdzšinējā sadarbība un vēsture Varakļāniem tomēr ir tuvāka ar Madonu, nekā ar Rēzekni,” viedokli dalījās komisijas priekšsēdētājs.

Uz jautājumu, vai novada centra fiziska attālināšanās no daudziem iedzīvotājiem nav būtisks gaidāmais administratīvi teritoriālās reformas trūkums, Artūrs Toms Plešs atbildēja: „Šodien redzam, ka arvien vairāk pakalpojumu iedzīvotāji izvēlas saņemt digitālā veidā. Un šī digitalizācijas tendence tikai turpināsies. Arī mazās pašvaldībās ļoti prasmīgi un bieži tiek izmantoti dažādi e-pakalpojumi. Labs atbalsts tam ir bibliotēku darbinieki, kas palīdz, parāda, izskaidro. Tādējādi iedzīvotājiem bieži vien nemaz nevajag braukt uz novada centru, lai izdarītu nepieciešamās lietas. Protams, arī pašvaldību vadītājiem būs jāizdara savs darbs, kādā veidā attīstīt teritorijas un risināt problēmjautājumus; to visu pateikt un noteikt no valdības puses nevar.” ■

Kļūvis par iecienītu apskates un atpūtas vietu

Labiekārtotais stāvlaukums pie dzejnieces Martas Bārbales parka Murmastienē ved uz dzejnieces dzimtajām mājām „Skalbjudambji”.

ŽEŅA KOZLOVA

Varakļānu novada pašvaldība ir veiksmīgi īstenojusi daudzus projektus, pie tam ne tikai Varakļānu pilsētā, bet arī pagastos.

Jau daudzus gadus gan tūristus, gan vietējos iedzīvotājus piecē izveidotais Martas Bārbales parks Murmastienē, kas kļuvis par daudz iecienītu apskates un atpūtas vietu.

Uz dzejnieces Martas Bārbales dzimtajām mājām brauc gan tūristu grupas (sezona līdz 10), gan individuāli, tāpat ģimenes. Laba sadarbība pašvaldībai izveidojusies ar dzej-

nieces dzimtās mājas īpašniekiem. „Skalbjudambjos” visus laipni ar interesantu stāstījumu par dzejnieces daiļradi sagaida Margarita, kas uzpasē dzejnieces dzimtās mājas un ir gan kontaktpersona, gan gide.

Pirms diviem gadiem — 2018. gada maijā — svinīgi tika atklāts labiekārtotais stāvlaukums pie dzejnieces Martas Bārbales parka Murmastienē, kurš ved uz dzejnieces dzimtajām mājām „Skalbjudambji”. Šo LEADER projektu īstenoja Varakļānu novada pašvaldība. Tika veikti bruģēšanas darbi, izveidota neliela autostāvvietā, uzstādīti soliņi un

atkritumu urnas, velosipēdu novietnes, apgaismes ķermeņi, izteiksmīga strūklaka, izveidots un uzstādīts informatīvais stends, kurā ievietota informācija par dzejnieces daiļradi, viņas dzīves gājumu un iespējām, ko piedāvā pastaigu taka parkā.

Varakļānu un Murmastienes pagasta pārvalžu vadītājs Jānis Mozga pirms diviem gadiem īstenoja projektu vērtē kā ļoti veiksmīgu, jo tas paver jaunas iespējas arī nākotnē. — Stāvlaukumu labiekārtojām 2017. gadā. Togad stipri lija, bija plūdi, un tas sarežģīja būvdarbus. Viegli nebija, taču grūtības tika

Varakļānu novads

- Novads izveidojās 2009. gadā, apvienojoties Varakļānu pilsētai, Varakļānu un Stirnienes pagastam.
- Novada teritorija — 279 kvadrātkilometri.
- Uz 01.01.2020. deklarētais iedzīvotāju skaits — 3184 iedzīvotāji:
- Varakļānu pagastā — 653, Varakļānu pilsētā — 1836, Murmastienes pagastā — 695.
- Budžeta ieņēmumi 2019. gadā — 4 343 807 eiro.
- Administratīvās izmaksas — 435 493 eiro, aptuveni 137 eiro uz vienu iedzīvotāju (neskaitot savstarpējos norēķinus un kredītprocentus).
- 2020. gada pamatbudžeta ieņēmumi plānoti 3 409 582 eiro.

pārvarētas, visi darbi tika izdarīti, kā nākas, un nākamajā gadā jaunais autostāvlaukums svinīgi tika atklāts.

Tā izveidē tika ieguldīts vairāk nekā 19 000 eiro. Eiropa šo projektu finansēja 75%, pašvaldība — 25% apmērā. — atklāj Jānis Mozga. — Šī vieta veidojas kā aktīva sadzīves vieta, jo turpat graviņā pie strūklakas svinam arī Jāņus, to apdzīvojam un apaudzējam ar dažādām aktivitātēm un saietiem. Šobrīd vēl nevaram pateikt, vai saistībā ar „Covid-19” izplatības ierobežošanu un noteiktajiem piesardzības pasākumiem te svinēt Jāņus varēsim arī šogad.

Taču mūsu nākotnes plānos ietilpst uzbūvēt nelielu brīvības skatuvi muzikantiem un māksliniekiem, pašdarbniekiem. Spriežot pēc atsauksmēm, arī iedzīvotāji atbalsta mūsu ieceres, jo daudziem patīk pulcēties, tas, ka te notiek pasākumi un ka pašvaldība darbojas šajā virzienā. Skatīties gan būs jāizbūvē par pašvaldības līdzekļiem, jo, kā esam pārrunājuši ar projektu vadītāju Aiju Ščuku, patlaban ES finansējums nav pieejams, bet, ja tiks atvērtas jaunas ES programmas, izmantosim arī šīs iespējas.

Varakļānu un Murmastienes pagasta pārvalžu vadītājs atzīst, ka ieguvi esot visi, jo par vienu sakoptu un sakārtotu vietu pagastā kļuvis vairāk.

— Zīmīgi, bet pēc bērzu kociņiem arī torēz mēs braucām uz Madonas pusi — Kalsnavu. Tika iestādīti vairāk nekā 200 bērziņu. Birzs stādīšana aktīvi iesaistījās iedzīvotāji, pašvaldības darbinieki, komunālā dienesta strādnieki. Interesanti, ka birzs veidošana tika izmantota ne tikai Kalsnavā iegādātie stādi, bet arī Murmastienē augšie. Jaunie bērzu kociņi tika pārstādīti no mežmalām un grāvmalām, kur tie neiederējās. Savukārt tie, kas palika pāri, tika iestādīti pie skolas un pie pagasta mājas. Skatoties pa logu, tagad ļoti labi var redzēt, cik glūti tie pa šiem gadiem ir izauguši. Arī Martas birzs ir sakopļojusi un zaļa. Katrā ziņā bērzi ir izauguši varenī, jo diezgan ilgs laiks ir jau pagājis — gandrīz divdesmit gadu, — sarunā atklāj Jānis Mozga. ■

Andrejs Naglis aicina nenodot Latgali

INESE ELSIŅA

Jautājums par kultūrvēsturisko novadu robežām gaidāms administratīvi teritoriālās reformas kontekstā tieši skar arī mūsu reģionu.

Diskusija par to, vai Varakļānu novads piederīgs Vidzemes vai Latgales reģionam, vai pēc reformas tam būtu jābūt Rēzeknes vai Madonas novadā, turpinās. Savu nostāju „Stara” tribīnē šoreiz lūdzu paust bijušo Saeimas deputātu Andreju Nagli — nesamierināmu cīnītāju par Latvijas vēsturisko faktu nesagrozīšanu un varakļānieci paaudžu paaudzēs.

— Kur Varakļāni ir dzimuši, tur tiem arī jābūt, — pārliecību pauž Andrejs Naglis. — Tie bijuši Latgalē un Latgalē arī jāpaliek. Latgalietis esmu dzimis, latgalietis gribu nomirt, nekāds vidzemnieks neesmu. Madonā dzīvo meita, znots, mazbērni, brālīš, bet es palieku Latgalē. Man ir sava Tēvzeme, sava Dzimtene, mātes valoda, kas dārga un tuva, es to cieņu un pie tās arī tuos. Iepriekšējos gados Varakļāni ir bijuši pie Madonas vai Vidzemes, un jāsaka godīgi, ka nekādas īpašas attīstības nav bijis. Viss tik pelēcīgs — un arī šodien. Ja viens otrs iedomājas, ka Latgalē ir slikti un *debesmanna* būs Vidzemē, ja cilvēks nav spējīgs domāt un strādāt pats, tad nav ko gaidīt *mannu* jebkurā vietā. Sarūgtinājums ir par to, ka gribam iztirgot savu Tēvzemi,

Varakļānu iedzīvotājs Andrejs Naglis: — Ja simtiem gadu esam bijuši Latgalē, tur arī jāpaliek.

savu Dzimteni. Turklāt bieži esmu ievērojies, ka toni vēlas noteikt tā saucamie staigulji vai klaidoņi, kas Varakļānos nemaz nav dzimuši un auguši. Esmu latgalietis daudzās paaudzēs, tāpēc ar nožūlu jāskatās, kā atbrauc no malas un diktē, kā pie mums būtu jābūt.

Pilsēta vai novads ir nolaists tik tālu, ka nevienam — ne madonciešiem, ne rēzekniešiem — to nevajag, Varakļāni ir kā lieks slogs, nomale. Esmu runājis ar abām pusēm un tam guvis tiešu atpazītājumu. Domes

deputāti stāsta, ka vairāk nekā astoņdesmit procentu nobalsoja par pievienošanu Vidzemei, Madonai, bet tie ir klaji meli, jo visi nemaz netika aptaujāti, visi uz balsosanu negāja.

Uz jautājumu, kāpēc ievērojams skaits Varakļānu novada iedzīvotāju tomēr balsojusi par labu Madonai, Andrejs Naglis atbild: — Vispirms jau no Dekšāru pagasta, Sīlukalna tika savākti ap 900 parakstu par to, ka cilvēki Varakļānu novadā grib palikt pie Latgales. Biju aizbraucis uz Saeimas komisiju, kur klātosajam

Varakļānu novada mēram prasīju, vai no viņa puses kāda aptauja ir organizēta. Saņēmu noliedzīgu atbildi, kaut jau tobrīd tika baznīznēs, ka vairākums grib uz Madonu. Parunājot ar domes cilvēkiem, izskanēja atzišanās, ka cilvēki negrib zaudēt darbu, tāpēc neiebilst par Varakļānu pievienošanu Vidzemei. Arī vecākā gadagājuma cilvēki ir iebaidīti — kādam dēls vai meita strādā skolā, slimnicā, *socialājos*, vēl citur, uz apspriedēm par reformu nemaz nav gājuši, savu viedokli par reformu, lai nekaitētu bērniem, nav pauduši. Parakstu vākšanas laikā bija gadījumi, kad iebrauc pie cilvēka mājās un uzdod nekaunīgu jautājumu — vai tu gribi, lai vēlas nosagos? Ja ne, paraksties par Madonu! Mūsu avīze „Varakļonīts” kļuvis par melu laboratoriju, iestājas tikai par Vidzemi. Saka — iestrādēs novadam esot ar Madonu, bet ko nozīmē „iestrādes”? Šobrīd viss ir datorizēts, kaut Varakļānus pievienotu Ventspīlij.

Uz jautājumu, kāpēc ievērojams skaits Varakļānu novada iedzīvotāju tomēr balsojusi par labu Madonai, Andrejs Naglis atbild: — Vispirms jau no Dekšāru pagasta, Sīlukalna tika savākti ap 900 parakstu par to, ka cilvēki Varakļānu novadā grib palikt pie Latgales. Biju aizbraucis uz Saeimas komisiju, kur klātosajam

MAF
Mediju atbalsta fonds

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem

Par projekta „Aktuāli par aktuālo novados” saturu atbild SIA „Laikraksts STARS”